

Het progressief vrijzinnig liberaal manifest 2020

**“progressief”, want vooruitstrevend, steeds op zoek naar verbetering
“vrijzinnig”, dus ruimte gevend aan onafhankelijk denken zonder dogma’s
“liberaal”, en voor een samenleving van verantwoordelijke mensen die zich in vrijheid met elkaar verbonden hebben**

Progressief vrijzinnig liberale grondwaarden zijn:

- a) gelijkwaardigheid van alle mensen,
- b) zelfbeschikking over het eigen lichaam en leven,
- c) vrijheid van gedachten, geweten en levensbeschouwing en vrijheid van meningsuiting,
- d) een daadwerkelijk seculiere vrije samenleving,
- e) medezeggenschap zowel in de private als maatschappelijke domeinen,
- f) vertegenwoordigende democratie met onafhankelijke volksvertegenwoordigers die controleerbaar zijn en rekenschap afleggen aan de kiezers naast mogelijkheden voor directe (doe-)democratie,
- g) keuzevrijheid voor iedereen in alles onder handhaving van de principes van de rechtsstaat, vervat in effectieve en heldere wetgeving die burgers beschermt, ook tegen de overheid,
- h) gebalanceerde spreiding van macht, onder controle van het volk,
- i) transparante, onafhankelijke rechtspraak, waartoe gewone burgers rechtstreeks toegang hebben,
- j) bescherming van de persoonlijke levenssfeer, met name ook op het gebied van gegevensverzameling en gegevensregistratie,
- k) bescherming van de persvrijheid en vrije media en tegengaan van misleiding en misinformatie,
- l) ondersteuning vanuit overheid en samenleving van het streven naar zoveel mogelijk geluk voor zoveel mogelijk burgers.

Cultuur en samenleving

Alle burgers vormen met elkaar de Nederlandse samenleving en bepalen samen de cultuur en identiteit. Gestimuleerd wordt, dat iedereen de daarbij behorende grondwaarden leert kennen en waarderen. Loyaliteit met Nederland wortelt in “horen bij” door gezamenlijkheid, betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid. Nederlander-zijn is het besef dat Nederland een onlosmakelijk deel van de Europese Unie en de wereldgemeenschap is.

Levensgeluk is voor progressief vrijzinnig liberalen een betere graadmeter voor het bepalen van de voorspoed van ons land dan de omvang van het economische Bruto Binnenlandse Product. Bij de vorming en de evaluatie van het overheidsbeleid zullen 'geluksindicatoren' leidend worden. De indicatoren zijn lichamelijke en geestelijke gezondheid, goede leefomgeving, vitaliteit (autonomie, binding en erkenning), mate van vrij zijn, onderwijsniveau, cultureel aanbod, criminaliteit, sociale mobiliteit, gezamenlijk leven en het welzijn van kwetsbaren in de samenleving.

Natuur, klimaat, milieu en duurzaamheid

Vanuit het adagium “als het goed met de aarde gaat, gaat het ook goed met Nederland” kiezen progressief vrijzinnig liberalen voor een solidair beleid. Solidair met elkaar in het hier en nu, maar ook solidair met de volgende generaties. Aan hen zijn wij verplicht een schoon en duurzaam land na te laten. Progressief vrijzinnig liberalen voelen zich daarom verantwoordelijk te streven naar een duurzame economie binnen de ecologische kaders.

Natuur en daarmee ook natuurgebieden zijn ook van groot belang voor de gezondheid en mogen niet zonder compensatie opgeofferd worden aan landbouw, woningbouw, bedrijfsterreinen of infrastructuur, maar moeten geïntegreerd worden.

Een actief grondbeleid is nodig om speculatie en machtsmisbruik tegen te gaan.

Intensivering van maatregelen tegen vervuiling van bodem, water, lucht en licht zijn nodig voor de leefbaarheid. Luchtvervuiling bestrijden vraagt om het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen gericht op schone lucht en op vermindering van de aardeopwarming. Omdat milieuvervuiling zich niet tot landsgrenzen beperkt en bedrijfsverplaatsingen vanwege aangescherpte milieueisen ongewenst zijn, is daarbij ook internationale aanpak essentieel.

Voor lucht, licht, bodem en water betekent dat progressief vrijzinnig liberalen inzetten op een strikter hanteren van het principe “**de vervuiler betaalt**”. Het fiscaal (zwaarder) belasten van het gebruik van de schaarse grond- en delfstoffen is in dat kader een onmisbaar instrument. Daarnaast zal gestuurd moeten worden op hergebruik en verantwoord consumeren.

Progressief vrijzinnig liberalen zetten zich proactief in zowel door **een actief klimaatbeleid** voor het herstellen en versterken van natuur als door het beschermend anticiperen op reeds optredende veranderingen door klimaatadaptieve maatregelen. De angst voor bijvoorbeeld zeespiegelstijging en droogte maakt mensen niet vrij, dus moeten de risico's van klimaatschommelingen tijdig ondervangen worden.

Een progressief vrijzinnig liberaal energiebeleid is gericht op het fors reduceren van energieverbruik en het stimuleren van duurzame en hernieuwbare energie, in productie, opslag en gebruik. Dit mag niet ten koste van de koopkracht van huishoudens gaan. Lokale initiatieven binnen en voor de lokale gemeenschap kunnen de grootste steun verwachten. Een vergaande transitie is noodzakelijk vooral in de industrie waar de meeste “ecologische winst” is te behalen. Op slimme ‘natuurlijke’ momenten willen progressief vrijzinnig liberalen veranderingen bewerkstelligen door middel van stimulering en innovatie en door eisen te stellen aan nieuwbouw en renovaties van industrie, bedrijven en huishoudens.

Kernfusie, kernsplitsing en andere energiebronnen kunnen een plek in de energiemix hebben mits ze veilig ingezet en verwerkt kunnen worden en kosten voor gebruik niet afgewend worden op toekomstige generaties. Het gebruik van fossiele brandstof en andere vervuilende energiesoorten zal op verstandige wijze afgebouwd moeten worden om uitputting, klimaatverandering en milieuverontreiniging tegen te gaan.

Biomassacentrales worden gesloten.

Nieuwe duurzame oplossingen dienen operationeel te zijn vooraleer oude systemen worden beëindigd.

Werk, inkomen en sociale zekerheid

Eerste prioriteit is het verhogen van het sociale minimum, zodat Nederland een land zal zijn waarin iedereen zonder armoede samenleeft. Dat kan door de **invoering van een vrijheidsdividend** als onvoorwaardelijk basisinkomen voor Nederlandse ingezetenen. Daardoor wordt ook de armoedeval voorkomen. Dit vrijheidsdividend vinden wij essentieel voor vrije mensen om zich individueel en binnen sociale verbanden te kunnen ontplooiën. Iedereen heeft namelijk recht op bestaanszekerheid om vrij te kunnen leven en persoonlijk geluk na te kunnen streven. Hiermee voldoet de overheid daadwerkelijk aan haar onvoorwaardelijke zorgplicht uit artikel 20 van de Grondwet voor de bestaanszekerheid van en spreiding van welvaart onder de bevolking. De welvaart in Nederland wordt mogelijk gemaakt door de samenleving als geheel. De belasting- en collectieve premieopbrengsten zijn daarvan het rendement. Deze opbrengsten zullen vanuit progressief vrijzinnig liberaal perspectief dan ook uitbetaald worden aan de burgers, direct door het vrijheidsdividend als inkomenszekerheid, indirect door collectieve voorzieningen.

De inkomenszekerheid voor ouderen zal hersteld worden door garanties bij het in te voeren vrijheidsdividend en door de dekkingsgraden van pensioenfondsen zo te gaan toetsen dat het indexeren van de pensioenen weer mogelijk wordt.

De werkgelegenheid in Nederland staat op dit moment onder druk en is voor de toekomst niet gegarandeerd. Het aangeboden werk biedt velen, met name jongeren, onvoldoende zekerheid. Door ruimte te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemerschap kunnen bedrijven kansen benutten, renderend zijn en daardoor werkgelegenheid creëren. De overheid schept daarvoor proactief de condities. Daarnaast stagneren al decennia de lonen evenals de pensioenen. Het eerlijker verdelen van bedrijfsopbrengsten tussen aandeelhouders en directieleden enerzijds en (ingehuurde) medewerkers en klanten anderzijds wordt gestimuleerd.

Onbetaald (vrijwilligers)werk en het verlenen van mantelzorg verdienen net als “betaald werk” erkenning als arbeid en grote waardering.

Vermogensongelijkheid veroorzaakt allerlei vormen van machts-, rechts- en kansen-ongelijkheid in de samenleving en belemmert daardoor vrijheid en gemeenschapszin. Progressief vrijzinnig liberalen kiezen voor het tegengaan van deze vermogensongelijkheid door aanpassingen in bestaande belastingen en het invoeren van nieuwe belastingen zoals een geringe, algemene heffing op digitale betalingen (de betaaltax).

Internationaal verband

Internationale samenwerking vormt de basis voor vrede en veiligheid. Progressief vrijzinnig liberalen staan voor samenwerking vanuit gelijkwaardigheid tussen landen op nationaal, Europees en mondiaal niveau, zodat vraagstukken die alle mensen raken efficiënt en effectief aangepakt kunnen worden in het bijzonder klimaatverandering, geopolitieke stabiliteit en mondiale volksgezondheid, zoals het bestrijden van een pandemie.

Voor progressief vrijzinnig liberalen is het vanzelfsprekend dat Nederland zijn internationale afspraken nakomt, die gemaakt worden in het kader van Europese Unie, NAVO en VN-verband. Kritische herbeoordeling van verdragen is nodig om te bepalen of deze verdragen nog maatschappelijk wenselijk en acceptabel zijn. Voor het goedkeuren van internationale handelsverdragen geldt dat deze alleen kunnen worden gesloten als de lokale economie gestimuleerd wordt, gelijke eisen voor voedselveiligheid en dierenwelzijn gehanteerd worden en de soevereiniteit van landen gerespecteerd wordt.

Samenwerking met ontwikkelingslanden zal gericht worden op invoering van beperkte onvoorwaardelijke inkomensgaranties (cashtransfers) en programma's om de invoering van cashtransfers te begeleiden en te versterken.

Opvang van zowel humanitaire als economische vluchtelingen vindt op de korte termijn plaats in de regio van herkomst van deze vluchtelingen door het sluiten van win-win akkoorden met landen in deze regio's. Deze landen worden gesteund bij de opvang en repatriëring van economische vluchtelingen. Het doel van opvang zal gericht zijn op het realiseren van mogelijkheden om met meer perspectief terug te keren naar het land van herkomst. Ook zal extra hulp aan de lokale bevolking in de betrokken regio's noodzakelijk zijn.

Arbeidsmigranten blijven nodig. Uitbuiting en slechte huisvesting worden tegengegaan.

Zorg, onderwijs en kennis

In de afgelopen decennia heeft in de zorg en in het onderwijs **te veel privatisering** plaatsgevonden. Dat heeft niet alleen geleid tot een doorgeschoten uitvoering vanuit marktdenken, maar ook tot grote druk op de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden in deze sectoren. Mensen die werkzaam zijn in de zorg, het onderwijs en de hulpverlening vervullen een zeer belangrijke rol in de samenleving. Onze waardering daarvoor zal in een hoger salaris worden uitgedrukt. Daarnaast zullen vanuit de publieke verantwoordelijkheid bedrijven en organisaties van groot algemeen publiek belang zoals ziekenhuizen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, ziektekostenverzekeraars onder toezicht van de overheid komen of blijven. Al deze bedrijven en organisaties worden niet meer primair beoordeeld op financieel rendement, maar op maatschappelijk rendement en zijn niet langer onderhevig aan een onbegrensde marktwerking.

Progressief vrijzinnig liberalen kiezen **de vrije, gezonde mens** als uitgangspunt. Daarom begint gezondheidszorg met preventie. Naast een gezonde en veilige leefomgeving stimuleren progressief vrijzinnig liberalen gezonde, biologische en natuurlijke voeding als basis voor een gezonde mens. Keuzevrijheid in en gegarandeerde toegang tot zowel de complementaire geneeswijzen (niet zijnde kwakzalverij) als de reguliere geneeswijzen worden de standaard voor iedereen.

Mensen verschillen. Daarom staan progressief vrijzinnige liberalen **een onderwijsbeleid** voor waarin ruimte zal zijn voor diversiteit, ongelijkheid en eigenheid.

Vrije mensen zijn mensen met een goede scholing en opleiding. Progressief vrijzinnig liberalen willen door educatie stimuleren dat iedereen in Nederland zich kan ontwikkelen, ontplooien en blijven meedoen. Goed onderwijs begint bij goede leraren. Aan onderwijsorganisaties worden hoge eisen gesteld en dat betekent een adequate overheidssteuning en financiering.

Nederland kan als **kennismaatschappij** een gidsland zijn. Nieuwe kennis en innovatie zijn gestoeld op kennis en innovatie uit het verleden en worden mogelijk gemaakt door de gehele maatschappij. Daarom moeten kennis en innovatie zo laagdrempelig mogelijk toegankelijk en te gebruiken zijn, zeker wanneer ze met gemeenschapsgeld zijn bekostigd.